

РЕЦЕНЗИЯ

на дисертационен труд за образователната и научна степен **“доктор”** по научната специалност 02.21.08 “Автоматизация на производството”.

от **Мухаррем Хюсеин Ведат Ерйеташ**

на тема “Информационно - съветваща система за вземане на решение в условията на кандидат-студентска кампания за чуждестранни студенти от Република Турция”.

Рецензент: акад. Иван Петков Попчев

На основание чл. 4, ал. 2 от ЗРАСРБ (обн., ДВ, бр. 38 от 21.05.2010 г., изм. ДВ, бр. 101 от 28.12.2010 г.), чл. 2, ал. 2 и чл. 30, ал. 3 от ППЗРАСРБ (обн., ДВ, бр. 75 от 24.09.2010 г., изм. ДВ, бр. 19 от 08.03.2011 г.), чл. 42, ал. 3 от ППОДПОНСДНСД в ТУ – Варна и Решение на ФС на ФИТА от 17.10.2016 г., Протокол No. 4 със заповед No. 628 от 26.10.2016 г. на Ректора на Техническият университет – Варна проф. д-р инж. Росен Василев съм утвърден за външен член на Научно жури за защитата на дисертационния труд на задочния докторант, платено обучение Мухаррем Хюсеин Ведат Ерйеташ на тема: “Информационно - съветваща система за вземане на решение в условията на кандидат-студентска кампания за чуждестранни студенти от Република Турция”, по научната специалност 02.21.08 “Автоматизация на производството” за придобиване на образователна и научна степен “Доктор” към катедра “АП” при ФИТА.

В съответствие с решението на Научното жури от 31.10.2016 г., Протокол No. Д.85.2 съм определен за рецензент на дисертационния труд.

На 09.11.2016 г. съм получил:

1. Заповед No. 641/04.11.2016 на Ректора проф. д-р инж. Росен Василев за определяне на рецензенти.
2. Дисертация + CD.
3. Автореферат.
4. Ксероксни копия на 4 публикации по темата на дисертационния труд.
5. Изисквания за оформяне на реценция върху дисертационен труд за получаване на научна степен.

Допълнително по настояване на рецензента съм получил от докторантския център на ТУ – Варна на 10.11.2016 г. “Изисквания към дисертациите за придобиване на научна степен “доктор” и “доктор на науките” и оформлението им (Приложение No. 3)”.

В Закона за развитие на академичния състав в Република България (ЗРАСРБ), Правилника за неговото прилагане (ППЗРАСРБ) и Изискванията на ТУ – Варна Приложение No. 3 е записано следното за дисертационните трудове:

1. Съгласно чл. 6(3) от ЗРАСРБ **“дисертационният труд трябва да съдържа научно или научно-приложни резултати, които представляват оригинален принос в науката. Дисертационният труд трябва да показва, че кандидатът**

притежава задълбочени теоритични знания по съответната специалност и способности за самостоятелно научно изследвания”.

2. Според чл. 27(2) от ППЗ дисертационният труд трябва да се представи във вид и обем, съответстващи на специфичните изисквания на първичното звено. **Дисертационният труд трябва да съдържа: заглавна страница; съдържание; увод; изложение; заключение – резюме на получените резултати с декларация за оригиналност; библиография.**

В “Изискванията към кандидатите за придобиване на научна степен “доктор” и “доктор на науките” и оформлението им (Приложение No 3)” на ТУ – Варна може кратко да се посочат следните съществени изисквания:

- По дисертации за придобиване на научна степен “доктор” е необходимо да бъдат направени най-малко четири публикации, от които поне една самостоятелна;
- Дисертациите трябва да съдържат заглавна страница по приложения образец, съдържание, увод, изложение, заключение – резюме на получените резултати с декларация за оригиналност, библиография.

Рецензентът по-долу следва “изискванията за оформяне на рецензия върху дисертационен труд за получаване на научна степен” на ТУ – Варна и според дисертацията, автореферата и публикациите дава отговори на поставените 13 въпроса.

Дисертационният труд е разработен в обем от 144 стр. под научното ръководство на проф. д-р инж. Овид Фархи и доц. д-р инж. Петър Петров.

На стр. 5 е определена **целта на дисертационната работа**: разработка на информационно – съветваща система за подпомагане вземането на решения за професионална ориентация на кандидат-студенти от Република Турция на базата на обективен анализ на факторите, влияещи върху правилната професионална ориентация на индивида.

За достигане на основната цел се поставят за решаване **три въпроса**:

1. Анализиране на конкретните фактори, които влияят върху избора на бъдеща специалност при кандидат-студенти от Република Турция.
2. Разработване на методика за подпомагане вземането на решения при професионалната ориентация на кандидат-студенти от Република Турция.
3. Разработване на информационно – съветваща система, подпомагаща вземането на решение за бъдещата специалност за обучение на кандидат-студенти от Република Турция.

Решаването на тези въпроси се поставя да се извърши при следните **ограничения**:

1. Кандидат-студентите са от Република Турция и имат желание да се реализират в турската икономика.

2. Бъдещето им обучение ще се осъществи в Технически Университет – Варна при конкретни предлагани специалности.

Формулираните цел на дисертационната работа, въпроси и ограничения формират едно актуално поле на изследване и полезност.

Като се следва основната цел, въпроси и ограничения в дисертацията са включени:

- Въведение (стр. 4 – 5);
- Място на професионалното ориентиране в образованието – проблеми (**Глава първа**, стр. 6 – 57);
- Изследване на възможностите за експертно ориентиране при избора на университетска специалност (**Глава втора**, стр. 58 – 73);
- Особенности на проектирането на информационно – съветваща система за професионална ориентация (**Глава трета**, стр. 74 – 135);
- Изводи (**Глава четвърта**, стр. 136);
- Приложение 1 (стр. 137);
- Приложение 2 (стр. 138);
- Приложение 2 (стр. 139);
- Литература (стр. 140 – 144).

В литературата са включени и актуални заглавия от последните години предимно на турски език и от общо 85 източника 6 са на английски език.

Като се следват “Изискванията” на ТУ – Варна рецензентът предполага, че за решаване на поставените задачи и постигане на целите е избран метод на “съчетаване на теоретичните и експериментални изследвания” без това точно да е определено в дисертацията.

Приносите в дисертационния труд могат накратко да се систематизират както следва:

1. Според народопсихологията на кандидатите (стр. 74) е определена комбинация от фактори, които влияят на професионалния избор на кандидат-студентите от Република Турция: семейство, мнение на приятели и обкръжаваща среда, значимост на професията в обществото, икономически престиж на професията и личен избор.
2. Предложена е методика и алгоритъм (фиг. 2-2, стр.61) за експертно оценяване на личностните качества за конкретната специалност.
3. Предложена е структура (фиг. 2-4, стр. 69) на информационно-съветваща система за професионална ориентация при постъпването им за обучение по специалностите на ТУ – Варна.
4. Разработена и тествана е с 50 кандидати информационно – съветваща система с релационна база от данни за професионално ориентиране на кандидат-студенти от Република Турция за постъпване в Технически Университет – Варна при конкретно предлагани специалности.

Според рецензента както дисертационния труд така и приносите са лично дело на дисертанта.

В дисертационния труд липсва списък на публикациите по дисертацията. Такъв списък има само на стр. 42-43 в автореферата, където са посочени **4 публикации**, които могат да се представят така:

- 1 публикация е в списание, издавано у нас на български език;
- 1 публикация е в научно-тематичен сборник публикуван у нас на български език;
- 2 публикации са в списания, издавани в чужбина на турски език;
- **3 публикации са написани самостоятелно;**
- една публикация е под печат със службна бележка от главен редактор, че е приета за отпечатване.

Тъй като изискванията на ТУ – Варна (Приложение No. 3) са за най-малко четири публикации, от които поне една самостоятелна, то това изискване е изпълнено.

Цитирания и документи за внедряване на резултатите не са представени.

Критични бележки:

1. Дисертационният труд не е представен във вида според чл. 27(2) от ППСРАСРБ и според “Изискванията” на ТУ – Варна - Приложение No. 3.
2. В литературата не са включени български автори и липсват и авторските на публикации.
3. Използваните литературни източници са дадени библиографски много непълно. Например никъде не са посочени ISBN или ISSN, което ги прави неразпознаваеми.
4. В текста на дисертацията се цитират определени автори без да съществуват в литературата. Например, стр. 14 Ейбрахам Маслоу [1970], стр. 45 Гинзбург, Акселрад и Херма [1951], стр. 47 Супер [1958], стр. 50 О’Хара и Тийдеман [1959], стр. 50 [Нелсън Джонс. 1982] и др.

Въпроси по дисертационния труд:

1. Защо за съгласуване на мненията на експертите по коефициента на конкордация се използва принципа на Кендъл? Как точно се изчислява коефициента на конкордация и кои стойности на този коефициент могат да се приемат за “добро” съгласуване на мненията?
2. Защо за доминиращо личностно качество се използва принципа на Кондорсе (стр. 60)?
3. На стр. 65 се отбелязва “отстраняване на кулизиите”. Кои са кулизиите и как се отстраняват?
4. Каква точно е софтуерната реализация (стр. 78)?
5. В изводите, стр. 135 се пише, че е “разработена експертна система за определяне на типа личност”. Ако това е система от

- класа системи в Изкуствения интелект, то каква е машината за изводи и къде са задължителните подсистеми?
6. Какво точно е доразвито в личностната теория на J. Holland”, стр. 136?
 7. Защо е предпочетено използването на релационна база от данни?
 8. В абстракта на английски език от автореферата е отбелязано, че тестването и приложението е в практиката на консултантската фирма “Balkan Group”. Защо това липсва в дисертацията?
 9. Какви са бъдещите намерения за развитие на резултатите и приложенията на дисертационния труд.

Рецензентът иска да вярва, че критичните бележки и въпроси по дисертационния труд могат като съвкупност да са предизвикателство за по-нататъшно развитие.

Авторефератът е в обем от 44 страници, с абстракт на английски език, правилно отразява основните положения и получените резултати.

ЗАКЛЮЧЕНИЕ

Дисертационният труд съдържа определени резултати и отговаря на изискванията за Закона за развитие на академичния състав в Република България (ЗРАСРБ), Правилника за прилагане на ЗРАСРБ и Изискванията на ТУ – Варна - Приложение No. 3.

Според Изискванията на ТУ – Варна трябва в заключението ясно и точно да се посочи вида на приносите в дисертацията. **Рецензентът може да определи вида на приносите като: създаване на нова информационно – съветваща система с релационна база от данни за професионално ориентиране на кандидат-студенти от Република Турция за постъпването им в Техническия университет – Варна при конкретни предлагани специалности.**

В заключение давам положително заключение за присъждане на образователната и научна степен “доктор”. Предлагам Научното жури единодушно да гласува на Мухаррем Хюсеин Ведат Ерйеташ да се присъди образователната и научна степен “доктор” по научната специалност 02.21.08 “Автоматизация на производството”.

17.11.2016 г.

Рецензент:

Акад. Иван П. Попчев